

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
мр ВЕЛИМИРА ШЕШУМА

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео комисију
Наставно научно веће Факултета спорта и физичког васпитања на 42. седници, одржаној 20. новембра 2013. године, именовало је Комисију за оцену израђене дисертације мр Велимира Шешума.
2. Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:
  - а) **проф. др Зоран Милошевић**, ванредни професор, изабран у звање 18.11.2009. године, за ужу научну област Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању, за наставни предмет Теорија физичке културе, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду.
  - б) **проф. др Бранка Протић Гава**, ванредни професор, изабрана у звање 24.02.2014. године, за ужу научну област Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању, за наставни предмет Кинезитерапија, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду.
  - ц) **проф. др Петар Павловић**, редовни професор, изабран у звање 14.12.2007. године, за ужу научну област Теорија и методологија спорта, за наставни предмет Историја спорта, Факултет физичког васпитања и спорта, Универзитет у Бања Луци.

II. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- 1 Име, име једног родитеља, презиме:
Велимир (Драгољуб) Шешум
- 2 Датум рођења, општина, Република:
30. април 1973. године, Нови Сад, Србија.
- 3 Датум одбране, место и назив магистарске тезе:
Магистарска теза одбрањена 20. септембра 2005. године; (диплома бр. 320 од 20. септембра 2005. године.) Београд, Факултет физичке културе, „Оснивање и развој Соколског друштва среза Поречког из Доњег Милановца 1931-1941..”
- 4 Научна област из које је стечено академско звање магистра наука
Историја спорта

III. НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„СОКОЛСКИ ПОКРЕТ У ВОЈВОДИНИ ОД 1869. ДО 1945. ГОДИНЕ“

IV. ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација има 347 страна, од тога куцаних страна 266, 88 библиографских јединица. Структура дисертације: Увод (5-7), Предмет истраживања и његови проблеми (13), Циљ и задаци истраживања (14), Хипотезе (15), Метод истраживања (16), Досадашња истраживања (18-20), Резултати и дискусија (21-234), Дискусија са критичком оценом (235-244), Закључци (245-266), Литература и извори (267-276), Прилог (277-343).

V. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **Уводном делу** кандидат износи Основне појмове у соколству, као и Значајност истраживања. Аутор у делу под називом Основни појмови у соколству, указује на основне појмове у соколству ради адекватнијег презентирања истраживаних појмова и догађаја, како би се избегле одређене нејасноће и непрецизности које су карактерисали соколски покрет у Војводини, од 1869. до 1945. године. Део Значајност истраживања, у првом реду истиче значај соколског покрета за развој физичке културе у Војводини, у периоду од 1869. до 1945. године, представљајући га у светлу чињеница, без произвољних и злонамерних конотација. Тиме се он приближава и новим генерацијама, као јединствени покрет који има своју прошлост, али и садашњост и извесну будућност.

Предмет и циљ истраживања; аутор у овим поглављима јасно поставља предмет, а потом и циљ истраживања. Предмет овог истраживања, у најширем смислу, су почети, настанак и развој соколског покрета на територији данашње Војводине, од 1869. до 1945. године, односно појава и развој, организација, систем и методика телесног вежбања у овом покрету. Циљ овог истраживања је да се утврди почетак оснивања соколског покрета у Војводини, као и околности у којима је настао и развијао се до 1945. године;

да се утврди развој основаних друштава и њихов утицај на укупан развој соколства у Војводини, у периоду од 1869. до 1945. године; да се утврди развој соколских друштава по местима где су оснивана у оквиру различитих словенских етничких група (Српски соко, Хрватски соко, Словачки соко и Руски соко). Из наведених основних циљева, проистекли су и **задачи овог истраживања**, садржани у следећем: да се систематском анализом историјске грађе, првог и другог реда, утврде све релевантне чињенице везане за појаву соколства у Војводини, односно појави и настанку соколских друштва у Војводини, и њиховом развоју у периоду, од 1869. до 1945. године; да се утврде карактеристике друштвено-политичких, економских и културних прилика, које су владале у Војводини у овом периоду, а које су непосредно утицале да се овај гимнастички систем утемељи и да добије безрезервну подршку; да се анализом надзорничких извештаја и инструктивно-управних органа, као и натписа у штампи, и литератури, утврди стручна оспособљеност наставника гимнастике соколских друштава и материјалних услова за вежбање.

Хипотезе; хипотезе истраживања су у складу са постављеним циљевима истраживања и омогућују јасно закључивање и сагледавање добијених научних сазнања за теорију и праксу. На основу постављеног предмета и циља истраживања дефинисане су и следеће хипотезе:

X₁ - Соколство у Војводини настало је као резултат развоја соколског покрета словенских народа. Било је пансловенски оријентисано и искључивало сваку националну, верску и класну подвојеност, а што је у основи опредељивало соколство словенских народа.

X₂ - Соколство у Војводини, од 1869. до 1945. године, следило је пут развоја југословенског соколства либералног карактера.

X₃ - Соколски покрет у Војводини, од 1869. до 1945. године, са променљивом доследношћу је (не)подржан у материјалном и моралном погледу од стране надлежних државних и просветних органа, што је допринело, најпре слабијем статусу, а касније и бољем статусу соколства у овој регији.

X₄ - Соколски покрет у Војводини оставио је трајне утицаје на развој физичке културе уопште, а посебно на појаву и развој појединих спортских дисциплина.

X₅ - Соколски покрет је имао значајан утицај на развој школског физичког васпитања у Војводини, нарочито у периоду од 1918. до 1941. године.

Метод истраживања; аутор у овом поглављу наводи и описује да овај рад има историјски карактер, тако што је примењен историјски метод са четири основне, међусобно повезане фазе: Прикупљање извора (хеуристика), критика, синтеза и експозиција. У његовој првој фази, хеуристици, извршено је прикупљање и систематизација историјских извора, у вези са истраживањем дефинисаног проблема истраживања. У другој фази истраживања, критици извора, примењена је како спољашња критика оригиналних докумената, који су били доступни, тако и њихова унутрашња критика, односно, оцена веродостојности исказа. У трећој фази истраживања, синтези, извршено је међусобно повезивање чињеница, а њиховом генерализацијом утврђени су почети и развојни пут соколског покрета на територији данашње Војводине. У четвртој фази, експозицији, извршено је писано излагање истраживања, као и његова научна валоризација. Обзиром на природу истраживања, у раду су коришћени примарни и секундарни извори, односно, доступни архивски материјали, као и доступна документација појединих спортских друштава и организација, те соколских друштава у којима се неговала соколска идеологија.

Ради утврђивања економских, друштвених, политичких и културних услова, у којима је настајао соколски покрет Војводине, консултовани су и радови који се односе на општу историју Војводине у истраживаном периоду. Осим тога, у овом истраживању обављени су и интервјуи са лицима која су била чланови соколског покрета у Војводини, тј. соколских друштва или савременици тога времена.

У делу **досадашња истраживања** аутор износи неке уопштене радове у вези соколства, али и властити закључак, да почети, настанак и развој соколског покрета на територији данашње Војводине нису били предмет посебних научних истраживања. Обично су их спомињали спорадично и то као део предмета истраживања, увођења физичког васпитања у српске школе или као почетак вежбања на справама, у оквиру осниваних грађанских гимнастичких и других друштава, или соколских организација.

У делу **резултати истраживања** кандидат је детаљно представио резултате рада.

Резултати су јасно приказани, свеобухватно анализирани, што је омогућило сврсисходно закључивање и анализу значаја, и могућности генерализације резултата истраживања у одговарајућим поглављима.

Литература, наведена у дисертацији, написана је по АПА-стандарду.

VI. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу резултата добијених у оквиру овога истраживања могу се изнети следећи закључци:

Истраживање почетка и развоја соколског покрета, на територији данашње Војводине, од 1869. до 1945. године, у најширем смислу су почеци, настанак и развој соколског покрета на територији данашње Војводине, од 1869. до 1945. године, односно појава и развој, организација, систем и методика телесног вежбања у овом покрету. Установљено је, да је основну орјентацију у истраживању чинило трагање за почецима соколског покрета, односно његовог настанка и оснивања. На основу опсежног прегледа досадашњих истраживања, те конструисаног теоријског модела истраживања, изведени су следећи основни циљеви истраживања: утврђен је почетак настанка и оснивања соколског покрета, на територији данашње Војводине, од 1869 до 1945. године, као и околности у којима је настајао и развијао се; дошло се и до закључка развоја соколског покрета, у оквиру самосталних соколских организација, од 1869 до 1945. године.

На основу постављених основних циљева, проистекли су и посебни циљеви на основу којих је закључено: Утврђени су историјски, друштвено-политички и културни, као и материјални услови, у којима је настајао и развијао се соколски покрет; утврђен је развој основаних соколских друштава у Војводини, у периоду, од 1869 до 1945. године; утврђен је развој соколских друштава по местима где су основана, у оквиру различитих словенских група (Српски соко, Хрватски соко, Руски соко и Словачки соко).

Након проучених и систематизованих података, о почецима и развоју соколског покрета на територији данашње Војводине, од 1869. до 1945. године, те након критичког осврта на изворе истраживања, приступило се презентацији утврђених резултата истраживања. На основу предмета и циљева истраживања, добијени резултати сумирани су у складу са постављеним хипотезама, а констатовано је следеће: Да је соколство у Војводини настало као резултат развоја соколског покрета словенских народа; да је пансловенски оријентисано и искључивало сваку националну, верску и класну подвојеност, а што је у основи опредељивало соколство словенских народа, односно, да се хипотеза (X_1) прихвата; да је соколство у Војводини, од 1869. до 1945. године, делимично следило пут развоја југословенског соколства либералног карактера. Прва основана соколска друштва, као и сам соколски покрет, на почетку су имали пут развоја националног идентитета, и то од појаве 1869. године, па све до 1919. године. Од 1919. године оно (соколство) губи национални идентитет и поприма идеју југословенства, односно, да се хипотеза (X_2) делимично прихвата; да је соколски покрет у Војводини, од 1869. до 1945. године, са променљивом доследношћу (не) подржаван, у материјалном и моралном погледу од стране надлежних државних и просветних органа, што је допринело, најпре слабијем статусу, а касније и бољем статусу соколства у овој регији, односно, да се хипотеза (X_3) прихвата; да је соколски покрет у Војводини оставио трајни утицај на развој физичке културе уопште, а посебно на појаву и развој појединих спортских дисциплина, односно, да се хипотеза (X_4) прихвата; да је соколски покрет имао значајан утицај на развој школског физичког васпитања у Војводини, нарочито у периоду од 1918. до 1941. године, односно, да се хипотеза (X_5) прихвата.

Општи закључак истраживања, огледа се у идентификацији почетака и настанка соколског покрета на територији данашње Војводине, као и идентификацији најзначајнијих центара развоја соколског покрета, као првом кораку, ка утврђивању хронологије важнијих догађаја везаних за соколски покрет у Војводини, од 1869. до 1945. године. Тиме се, по први пут код нас, шире осветљава феномен настанка и развоја соколског покрета у Војводини. Од откривања „стидљивих“ захтева за оснивање „соколских друштава“ под другим именима, те до оснивања Соколских организација, уткана је основна теоретска вредност овог рада.

Већина досадашњих истраживања почетака и развоја соколског покрета, кроз најчешће разне монографске студије соколских друштава, биле су фокусиране најчешће на појединачна соколска друштва и временски су релативно ограничена.

Практична значајност рада, односно истраживања у целини, састоји се у томе да представља својеврсан путоказ будућим истраживачима на пољу историје физичке културе.

Закључак и чињеница да је соколски покрет у Војводини, у једном периоду свога развоја, држао корак са светским соколским покретом, а по усвојеним идејама и организованошћу био је испред свих некадашњих република и покрајина у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, говори нам да је на подручју Војводине, пре више од једног века, схваћена важност соколског покрета, пре свега као феномена здравља, а потом као феномена очувања културе и цивилизацијског нивоа словенских народа.

VII. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Комплексност истраживања определила је високе захтеве у циљу реализације истраживања. Аутор је успео да суочи емпирију са теоријом и да дође до закључка који је вредан за даље проширивање теоријског оквира. Примерен број чињеница определио је и стратегију за представљање резултата, јасноћу и информисаност, као и приказ великог броја информација и закључака, а то само потврђује колико је проблематика истраживања била комплексна, али ипак успешно обрађена од стране кандидата.

VIII. КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Дисертација је у целости написана са образложењем наведеним у пријави теме. Темељна припрема кандидата определила је и реализацију свих зацртаних делова, и фаза са одобреном пријавом.

2. Рад садржи све потребне елементе структуре, које треба да садржи једна докторска дисертација.

3. Добијени резултати дају значајан допринос валоризовању историје физичке културе у Војводини, Србији и овом делу европског простора. На основу резултата ове дисертације могуће је прецизније одредити политичке, економске, националне, културне и друге детерминанте појавних облика физичке културе у Војводини друге половине 19. и прве половине 20. века, посебно оних који су били резултат буђења националне и слободарско-демократске свести Срба, и других словенских народа у Војводини.

IX. ПРЕДЛОГ

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже Наставном научном већу Факултета спорта и физичког васпитања у Новом Саду, да се докторска дисертација под називом „Соколски покрет у Војводини, од 1869. до 1945. године“, прихвати, а кандидату мр Велимиру Шешуму одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Проф. др Петар Павловић, редовни професор

Проф. др Бранка Протић Гава, ванредни професор

Проф. др Зоран Милошевић, ванредни професор